Ceturtdiena, 2021. gada 29. aprīlis

P9_TA(2021)0148

Daphne Caruana Galizia nogalināšana un tiesiskums Maltā

Eiropas Parlamenta 2021. gada 29. aprīļa rezolūcija par *Daphne Caruana Galizia* slepkavību un par tiesiskuma situāciju Maltā (2021/2611(RSP))

(2021/C 506/09)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2., 4., 5., 6., 7., 9. un 10. pantu,

— ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. pantu,

— ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas ("Harta") 6., 7., 8., 10., 11., 12. un 47. pantu,

— ņemot vērā 2017. gada 15. novembra ([1]), 2019. gada 28. marta ([2]) un 2019. gada 16. decembra ([3]) rezolūcijas par tiesiskumu Maltā,

— ņemot vērā uzklausīšanas, viedokļu apmaiņas un delegāciju braucienus, ko veikusi Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas Demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību uzraudzības grupa kopš 2017. gada 15. novembra,

— ņemot vērā vēstuļu apmaiņu starp Demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību uzraudzības grupu un Maltas premjerministru, no kurām jaunākā risinājās 2021. gada aprīlī,

— ņemot vērā Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas 2019. gada 26. jūnija rezolūciju Nr. 2293 (2019) "*Daphne Caruana Galizia* slepkavība un tiesiskums Maltā un ārpus tās — visas patiesības noskaidrošana",

— ņemot vērā ziņojumu par turpmākajiem pasākumiem saistībā ar Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas Rezolūciju 2293(2019), ko apstiprināja Parlamentārās asamblejas Juridiskā un cilvēktiesību komiteja 2020. gada 8. decembrī,

— ņemot vērā Venēcijas komisijas 2020. gada 8. oktobra atzinumu par desmit tiesību aktiem un likumprojektiem, ar kuriem īsteno tiesību aktu priekšlikumus, par kuriem sniegts atzinums CDL-AD(2020)006,

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu,

— ņemot vērā ES Tiesas 2021. gada 20. aprīļa spriedumu lietā C-896/19, Repubblika v Il-Prim Ministru ([4]),

— ņemot vērā Reglamenta 132. panta 2. punktu,

A. tā kā Eiropas Savienība ir dibināta, pamatojoties uz cilvēka cieņas, brīvības, demokrātijas, līdztiesības, tiesiskuma un cilvēktiesību, tostarp minoritāšu tiesību, ievērošanas vērtībām; tā kā šīs ir universālas un visām dalībvalstīm kopējas vērtības;

B. tā kā tiesiskums un demokrātijas, cilvēktiesību, pamatbrīvību un ES Līgumos un starptautiskajos cilvēktiesību instrumentos iestrādāto vērtību un principu ievērošana ir Savienības un tās dalībvalstu pienākumi, kas ir jāpilda; tā kā saskaņā ar LES 2. pantu, 3. panta 1. punktu un 7. pantu Savienībai ir iespēja rīkoties, lai aizsargātu tās kopējās vērtības, kas ir tās pamatā;

([1]) OV C 356, 4.10.2018., 29. lpp.
([2]) OV C 108, 26.3.2021., 107. lpp.
([3]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2019)0103.
([4]) Spriedums 2021. gada 20. aprīlī, Repubblika v Il-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311

C. tā kā Harta ir daļa no ES primārajiem tiesību aktiem; tā kā vārda brīvība un plašsaziņas līdzekļu brīvība un plurālisms ir nostiprināti Pamattiesību hartas 11. pantā un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECTK) 10. pantā;

D. tā kā LES 19. panta 1. punktā, Hartas 47. pantā un ECTK 6. pantā ir nostiprināta tiesu sistēmas neatkarība, kas ir būtiska prasība demokrātiskā varas dalīšanas principa ievērošanai;

E. tā kā vienas dalībvalsts sistemātiska atteikšanās ievērot Eiropas Savienības pamatvērtības un Līgumus, kuriem tā ir brīvi pievienojusies, ietekmē ES kopumā;

F. tā kā 2017. gada 16. oktobrī, sprāgstot automašīnā ievietotam spridzeklim, tika nogalināta Maltas pretkorupcijas pētnieciskā žurnāliste un blogere *Daphne Caruana Galizia*; tā kā pret viņu tika vērsta vajāšana un neskaitāmi draudi, kas izpaudās kā draudi pa telefonu, draudu vēstules un īsziņas, kā arī dedzināšanas uzbrukums viņas mājai un viņas suņa nogalināšana; tā kā pasūtījuma slepkavību pildītājs, kurš sevi par tādu ir atzinis, 2021. gada 16. martā tiesā sniedza liecību, ka divus gadus pirms *Daphne Caruana Galizia* noslepkavošanas ir bijis agrāks un atsevišķs plāns viņu nogalināt ar ieroci AK-47;

G. tā kā slepkavības izmeklēšanas, kuru vadīja Maltas iestādes un kam palīdzēja Eiropols, rezultātā ir tikuši identificēti, sagrupēti un pašlaik tiek tiesāti vairāki aizdomās turētie un viens iespējamais slepkavības plānotājs, Dubajas uzņēmuma "17 Black Ltd." īpašnieks un bijušais "ElectroGas Malta Ltd." Direktoru padomes loceklis; tā kā izmeklēšanā bija iesaistīts arī Federālais izmeklēšanas birojs (*FBI*);

H. tā kā viens no iespējamajiem līdzdalībniekiem un daži ieraksti, kas tika parādīti tiesvedībā, norādīja uz to, ka bijušajam Maltas Premjerministra biroja vadītājam ir saistība ar slepkavības plānošanu, finansēšanu un/vai slēpšanas mēģinājumu;

I. tā kā pēc tam, kad policija bija veikusi nopratināšanu par *Daphne Caruana Galizia* slepkavību, bijušais Premjerministra biroja vadītājs 2019. gada 26. novembrī atkāpās no amata; tā kā 2021. gada 20. martā atsevišķā lietā — pie kuras bija strādājusi *Daphne Caruana Galizia* — viņš kopā ar vairākiem viņa darījumu partneriem tika arestēts un apsūdzēts par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, krāpšanu, korupciju un viltošanu; tā kā viņu atļāva atbrīvot pret drošības naudu un 2021. gada 5. aprīlī viņš tika atbrīvots no pirmstiesas apcietinājuma;

J. tā kā toreizējais Maltas tūrisma ministrs, bijušais enerģētikas ministrs, 2019. gada 26. novembrī atkāpās no amata; tā kā pētniecisko žurnālistu konsorcijs ir publicējis detalizētu ziņojumu par darījumu saiknēm starp kādu Ķīnas ģimeni un bijušo enerģētikas ministru, kā arī bijušo Premjerministra biroja vadītāju ([5]); tā kā šai Ķīnas ģimenei, iespējams, bija centrālā loma sarunās par Ķīnas valstij piederošā uzņēmuma "Shanghai Electric Power" investīcijām EUR 380 miljonu apmērā Maltas valsts elektroenerģijas uzņēmumā "Enemalta" un tai pieder uzņēmumi "Dow's Media Company" un "Macbridge", no kuriem pēdējais plānoja samaksāt līdz USD 2 miljoniem bijušā enerģētikas ministra un bijušā Premjerministra biroja vadītāja kontrolē esošiem Panamas uzņēmumiem; tā kā brīdī, kad tika nogalināta *Daphne Caruana Galizia*, viņas darba uzmanības centrā bija izmeklēšana par šiem darījumiem;

K. tā kā 2019. gada beigās tika sākta un joprojām turpinās publiska neatkarīga izmeklēšana par *Daphne Caruana Galizia* slepkavību;

L. tā kā lietā, kas tiek izskatīta saistībā ar *Daphne Caruana Galizia* slepkavību, vienam no aizdomās turētajiem tika piešķirta prezidenta apžēlošana par viņa iesaisti atsevišķā lietā un viņš ar zvērestu ir sniedzis liecību; tā kā viņš ļāva noprast, ka bijušais ekonomikas ministrs varētu būt bijis iesaistīts sazvērestībā nogalināt žurnālistu un ka amatā esošs valdības ministrs bija iesaistīts smagā noziegumā, kas izraisīja spekulācijas par laupīšanas mēģinājumu no Kormi atrodošās HSBC bankas mītnes 2010. gadā, kā rezultātā notika apšaude ar policiju;

([5]) "*Special Report*: *Money trail from Daphne murder probe stretches to China*" (Īpašais ziņojums. Naudas pēdas izmeklēšanā par *Daphne Caruana Galizia* noslepkavošanu stiepjas līdz Ķīnai), *Reuters*, 2021. gada 29. marts.

Ceturtdiena, 2021. gada 29. aprīlis

M. tā kā tiek apgalvots, ka bijusī Maltas Tieslietu, vienlīdzības un pārvaldības lietu ministrijas parlamentārā sekretāre pilsonisko tiesību un reformu lietās ir pieņēmusi skaidru naudu no personas, kas apsūdzēta *Daphne Caruana Galizia* slepkavības pasūtīšanā, pēc tam, kad viņa apgalvoja, ka ir rīkojusies kā starpnieks plānotā nekustamā īpašuma pārdošanā 2019. gadā; tā kā šī nekustamā īpašuma pārdošana nekad nav notikusi;

N. tā kā joprojām pastāv nopietnas bažas attiecībā uz cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību Maltā, kā izklāstīts Komisijas 2020. gada ziņojumā par tiesiskumu; tā kā pašreizējie profilakses, izmeklēšanas un kriminālvajāšanas standarti ir acīmredzami nepietiekami; tā kā tas draud mazināt pilsoņu uzticēšanos valsts iestādēm, kā rezultātā var veidoties bīstamas savstarpējās saiknes starp noziedzīgiem grupējumiem un valsts iestādēm; tā kā organizēto noziedzību galvenokārt veicina korupcija; tā kā ir uzsākts strukturālu reformu projekts trūkumu novēršanai un institucionālās korupcijas apkarošanas sistēmas stiprināšanai, tostarp tiesībaizsardzības un kriminālvajāšanas jomā;

O. tā kā pret žurnālistiem, jo īpaši (bet ne tikai) pētnieciskajiem žurnālistiem, arvien biežāk tiek vērsta tā sauktā "stratēģiska tiesvedība pret sabiedrības līdzdalību" (*SLAPP*), kuras vienīgais mērķis ir kavēt viņu darbu, izvairīties no sabiedriskās kontroles un novērst to, ka iestādes tiek sauktas pie atbildības, radot atturošu ietekmi uz plašsaziņas līdzekļu brīvību; tā kā laikā, kad tika nogalināta *Daphne Caruana Galizia*, viņas līdzekļi bija iesaldēti, pamatojoties uz izdotajiem tiesas orderiem kopā ar četrām prasībām prāvā par apmelošanu, kuras bija iesniedzis bijušais Maltas ekonomikas ministrs un viņa palīgs; tā kā viņas nāves brīdī šīs lietas bija to izvirzīto 42 civilprasību vidū saistībā ar apmelošanu, kas pret viņu bija uzsāktas, ieskaitot vienu, ko ierosināja toreizējais premjerministrs, divas — toreizējais tūrisma ministrs un divas — toreizējais Premjerministra biroja vadītājs,

1. pauž dziļas bažas par jaunākajiem atklājumiem *Daphne Caruana Galizia* slepkavības izmeklēšanā, jo īpaši par iespēju, ka būtu iesaistīti valdības ministri un politiskās amatpersonas; atzīst slepkavības izmeklēšanā panākto progresu; tomēr atkārtoti norāda, ka nesenie atklājumi izvirza jaunus jautājumus par šo lietu un ar to saistīto izmeklēšanu;

2. mudina Maltas valdību likt lietā visus nepieciešamos resursus, lai sauktu pie atbildības ne tikai ikvienu personu, kas iesaistīta *Daphne Caruana Galizia* slepkavībā, bet arī tos, kas ir iesaistīti visās pārējās lietās, kuras pašlaik tiek izmeklētas vai par kurām viņa ziņojusi pirms slepkavības; uzskata, ka *Daphne Caruana Galizia* darbam ir bijusi būtiska nozīme korupcijas atklāšanā Maltā un ka nesenie notikumi saistītajās izmeklēšanās apliecina neatkarīgu plašsaziņas līdzekļu un aktīvas pilsoniskās sabiedrības kā taisnīguma, demokrātijas un tiesiskuma pamatpīlāru ārkārtīgi svarīgo nozīmi;

3. atkārtoti prasa pilnībā un pastāvīgi iesaistīt Eiropolu visos slepkavību izmeklēšanu aspektos un visās ar tām saistītajās izmeklēšanās; prasa pastiprināt Eiropola iesaistīšanos, jo tā dod rezultātus;

4. pauž gandarījumu par to, ka turpinās neatkarīga publiska izmeklēšana attiecībā uz *Daphne Caruana Galizia* slepkavību; aicina Maltas valdību un kompetentās iestādes pilnībā īstenot visus ieteikumus, kas izriet no izmeklēšanas;

5. pauž bažas par to, ka slepkavības tiesas procesā atkārtoti prezidents sniedz apžēlošanu un tā tiek izmantota; uzsver, ka liecības, ko piedāvā sniegt attiecība uz citiem noziegumiem, būtu ļoti rūpīgi jāizvērtē un tās nevajadzētu izmantot, lai izvairītos no pilnīgas notiesāšanas par slepkavību; tomēr norāda, ka prezidenta piešķirtā apžēlošana un vienošanās par soda samazināšanu bija divi no tiem faktoriem, kuru rezultātā kļuva iespējams 2019. gada novembrī apcietināt vienu personu, ko tur aizdomās par slepkavības pasūtīšanu;

6. atzīst, ka ir panākts progress (lai gan ar ievērojamu kavēšanos) dažās izmeklēšanās saistītajās lietās par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un korupciju, jo īpaši attiecībā uz bijušo Premjerministra biroja vadītāju; tomēr uzsver, ka jaunākās liecības un atklājumi ir atklājuši jaunus aizdomīgus faktus un iespējamas noziedzīgas darbības, un tādēļ aicina Maltas iestādes arī nekavējoties sākt un pasteidzināt izmeklēšanu šajās lietās, tostarp attiecībā uz iespējamiem valsts amatpersonu mēģinājumiem slēpt pierādījumus un kavēt izmeklēšanu un tiesvedību;

7. uzskata, ka visi apgalvojumi par korupciju un krāpšanu, jo īpaši augstā politiskā līmenī, būtu jāizmeklē un par tiem jāsauc pie atbildības ar pienācīgu stingrību un pienācīgā līmenī, tostarp saistībā ar iespējamu ārvalstu dalībnieku iesaistīšanu; apšauba, vai ir atbilstoši tas, ka izmeklēšanu par apgalvojumiem, kas pausti pret bijušo parlamentāro sekretāri pilsonisko tiesību un reformu lietās, izskata tikai sabiedriskās dzīves standartu komisārs;

8. atgādina, ka Maltas valdībai par vissvarīgāko prioritāti ir jāuzskata cīņa pret organizēto noziedzību, korupciju un žurnālistu iebiedēšanu;

9. atzīst, ka ES Tiesa savā 2021. gada 20. aprīļa spriedumā konstatēja, ka ar Maltas 2016. gada konstitucionālo reformu ieviestie noteikumi par tiesu locekļu iecelšanu stiprināja tiesu iestāžu neatkarību un tādējādi bija saskaņā ar ES tiesību aktiem;

10. pauž dziļu nožēlu par to, ka gadu gaitā notikumu attīstība Maltā ir radījusi nopietnus un pastāvīgus draudus tiesiskumam, demokrātijai un pamattiesībām, ieskaitot jautājumus par plašsaziņas līdzekļu brīvību, tiesībaizsardzības iestāžu un tiesu iestāžu neatkarību no politiskas iejaukšanās un mierīgas pulcēšanās brīvību; uzskata, ka būtu vēl vairāk jāstiprina konstitucionālās garantijas attiecībā uz varas dalīšanu; norāda, ka pēc dažu Komisijas, Eiropas Padomes un Venēcijas komisijas ieteikumu īstenošanas Maltas valdība ir guvusi panākumus tiesiskuma jomā; mudina Maltas valdību turpināt centienus nostiprināt savas iestādes;

11. pauž dziļas bažas par dažiem Komisijas konstatējumiem tās 2020. gada ziņojumā par tiesiskumu attiecībā uz Maltu, jo īpaši par "dziļi iesakņotiem korupcijas modeļiem"; tomēr pauž gandarījumu par strukturālo reformu projekta uzsākšanu; atkārtoti aicina Komisiju izmantot visus tās rīcībā esošos instrumentus un procedūras, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību ES tiesību aktiem attiecībā uz tiesu sistēmu efektīvu darbību, cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, banku uzraudzību, publisko iepirkumu un pilsētplānošanu un attīstību;

12. atkārtoti aicina Maltas iestādes pilnībā īstenot visus atlikušos ieteikumus, ko sniegusi Eiropas Padomes Parlamentārā asambleja, Venēcijas komisija, Pretkorupcijas starpvalstu grupa (GRECO) un Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas un terorisma finansēšanas apkarošanas ekspertu komiteja (Moneyval); uzskata, ka būtu pienācīgi jāīsteno ieteikumi attiecībā uz valsts parlamentu un parlamenta deputātiem, Konstitucionālās tiesas spriedumu ietekmi un specializētajām tiesām; aicina Maltas iestādes pieprasīt Venēcijas komisijas atzinumu par tās ieteikumu ievērošanu; patur tiesības iesniegt šādu pieprasījumu saskaņā ar Venēcijas komisijas statūtu 3. panta 2. punktu un Eiropas Padomes un Eiropas Savienības saprašanās memoranda 28. punktu;

13. atzīst, ka Daphne Caruana Galizia slepkavība ir likusi pieņemt reformas, lai uzlabotu žurnālistu aizsardzību un aizsargātu plašsaziņas līdzekļu brīvību; tomēr uzsver, ka Maltas iestādēm būtu jāveic turpmāki uzskatāmi pasākumi, nosakot ilgtermiņa likumdošanas un politikas pasākumus, kas palīdzētu nodrošināt vidi kritiskai un neatkarīgai žurnālistikai Maltā un politiķu un amatpersonu pārskatatbildību, jo īpaši attiecībā uz to, lai novērstu un sodītu par publiski vai tiešsaistē izteiktiem draudiem, aizskaršanu, iebiedēšanu, un žurnālistu dehumanizāciju; aicina Maltas valdību pievērsties pastāvošajām bažām attiecībā uz plašsaziņas līdzekļu brīvību un mediju regulatoru un sabiedrisko un privāto plašsaziņas līdzekļu neatkarību no politiskās iejaukšanās, kā arī attiecībā uz arvien plašāku naida runas izmantošanu sociālajos medijos;

14. pauž dziļas bažas par pilsonības un uzturēšanās atļauju shēmu kaitīgo ietekmi uz ES pilsonības integritāti; atgādina par nesenajiem atklājumiem par naturalizācijai nepieciešamo mītnesvietas prasību pielaidīgo interpretāciju, kā arī par starpnieku lomu un valsts amatpersonu iesaistīšanos; atkārtoti aicina Maltas iestādes nodrošināt pārredzamību un izbeigt investoru pilsonības un uzturēšanās atļauju shēmas, nevis tās grozīt; aicina Komisiju pēc iespējas ātrāk sniegt pamatotu atzinumu attiecīgajā pārkāpuma lietā;

15. norāda, ka sabiedrības būtiskās interesēs ir nodrošināt pētniecisko žurnālistu un trauksmes cēlēju aizsardzību; norāda uz starptautisko un Maltas pilsoniskās sabiedrības organizāciju un žurnālistu svarīgo lomu, turpinot izmeklēšanu *Daphne Caruana Galizia* lietā; aicina Maltas iestādes vienmēr un jebkuros apstākļos nodrošināt žurnālistu un trauksmes cēlēju personiskās drošības un iztikas līdzekļu aizsardzību un līdz ar to — viņu neatkarību; aicina Maltas iestādes ātri īstenot Direktīvu (ES) 2019/1937 ([6]);

([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 23. oktobra Direktīva (ES) 2019/1937 par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019., 17. lpp.).

16. aicina Komisiju ierosināt ES tiesību aktus pret SLAPP, lai aizsargātu žurnālistus no ļaunprātīgām tiesas prāvām; aicina Maltas iestādes tikmēr ieviest valsts tiesību aktus par SLAPP; uzsver, ka korupcijas un administratīvu kļūmju apkarošanā pētnieciskajai žurnālistikai būtu jāsaņem īpaša uzmanība un finansiāls vai fiskāls atbalsts kā līdzeklim, kas darbojas sabiedrības labā; uzsver, ka ir vajadzīgi ātras reaģēšanas mehānismi preses un plašsaziņas līdzekļu brīvības pārkāpumu gadījumos, kā arī ir vajadzīgs pārrobežu pētnieciskās žurnālistikas fonds;

17. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Komisijai, Padomei, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, kā arī Eiropas Padomei un Maltas Republikas prezidentam.